

Drámahárjehusat mánáide

Dá muhtin ovdamearkkat das, maid beaivedivššu- ja skuvllaahkásaš mánáiguin sáhtta duhkoraddat. Hárjehusat oahpahit vuosttažettiin guldalan- ja vuorrováikkuhusdáidduid. Čuovvovaš hárjehusat doibmet ollisvuohtan dahje daid sáhtta geavahit oktoge.

Drámasoahpamuš

Ovdal duhkoraddama álggu lea buorre čohkkedit rieggái ja dahkat drámasoahpamuša. Drámasoahpamušain sohppojuvvojit oktasaš njuolggadusat ja ná geahččaluvvo ráhkadit dorvvolašvuoda dovdu mánáide. Jodiheaddji galgá mitalit maid čuovvovažžan lea dárkkuhus bargat, leatgo bottut jna. Lea maiddái buorre soahpat das oazžugo telefovnnaid geavahit duhkoraddama áigge ovdamearkka dihte govvemii. Galgá maiddái soahpat, ahte jus gii nu ii hálit oassálastit, de dalle galgá mannat seaidnegurrii ja čuovvut doppe. Loahpas soahpamuš dohkkehuvvo ja dalle sáhtta álggahit. Álot drámasoahpamuša ii dárbbas ráhkadit, ovdamearkka dalle, jus jodiheaddji lea oahpaheaddji ja duhkoraddama áigge leat seamma njuolggadusat go oahppodiimuin.

Virkuivuodadássi

Joavku čuožžu rieggás. Juohkehaš galgá čájehit gorudiinnis seammá áigge, man virkui son lea. Jus lea duodai virkui, galgá čuožžilit juolgesuorpmaid ala ja fanahit giedaid gáhtu guvlui. Jus lea váiban, de galgá njedjat áibbas láhtterádjái. Virkuivuodadássi sáhtta leat maiddái mii nu daid gaskkas. Iežas návccaid sáhtta čájehit maiddái gorudiin ja ámadeajuin, giedaiguin jna. Jodiheaddji čájeha ovdamearkka. Jodiheaddjái sáhtta leat ávkkálaš oaidnit, mii lea mánáid virkuivuoda dássi ovdal duhkoraddama, ovdamearkka dihte dárbbasago álgui virkkosmahti vai ráfáidahti stohkosa.

Idit

Jodiheaddji čáskada čuovggaid ja buohkat velledit láhttaí mahkáš nohkkat. Duhkoraddojuvvo ahte lea fas idit. Juohkehaš ovdanbuktá oktanaga pantomimain iežas iditdoaimmaid dahje jodiheaddji sáhtta čilget maid iditdoaimmaid galgá bargat (ovdamearkka dihte tiibma čuodjá, vanahallan, iditbihtá borran, bániid bassan, gárvodeapmi ja stohpouvssa giddden). Oazžu jienádit, muhto ii oaččo hállat amas stohkosis boahtit moivvás. Dalle buohkat mannet ohpit nohkkat. Seamma iditruitiinnat dahkkojuvvojit ođđasit eará láhkai, ovdamearkka dihte.

- uhcit dego hálidi
- stuorrát dego jiehtanas
- johtilit dego sáhppán
- dánsumin dego gufihtar nieida.

Dát hárjehus virkkosmahtta ja oahpaha konsentreret. Loahpas sáhtta ságastallat das, mii lei suohttasamos vuohki lihkkat. Duhkoraddama sáhtta heivehit earáge áššiide go iditdoaimmaide.

Náhpi doalvu

Báikkis johttojuvvo nu, ahte mii nu gorutosiid stivre/jodiha lihkastagaid. Gii beare sáhtá čurvet mii gorutosiid stivre, ovdamearkka dihte “gurot beallji jodiha” ja dalle buohkat addet gurot bealli stivret lihkastagaid. Molssaevttolaččat jodiheaddji sáhtá čuorvut ain mii gorutosiid stivre. Hárjehusa duogábealde sáhtá geavahit maid musihka, muhto dárkkuhus ii leat “dánsut čábbát”. Dat hárjehus lea virkkosmahttit, muhto gáibida maiddá vuodjuma. Mánná oahppá rumašlahtuid ja dovdat olgeš ja gurot beliid.

Ivdneduhkoraddan

Jodiheaddji rávve ovdamearkka dihte “olgeš juolgi ruonái”, dalle juohkehaš ohcá maid nu ruoná, man galgá guoskat olgeš julggiin. Go buohkat leat orustan, jodiheaddji dárkkista manaigo riehta. Dalle stivrejeaddji addá čuovvovaš rávvaga omd. “gállu vielgadii”. Boarrásut mánáiguin sáhtá molsut nu, ahte váldá loguid/nummariid fárrui “njeallje bealggi fiskadii, guokte gáibbi alihii ja golbma čovvji rátnásii”, dalle mánat galggašedje ságastalakeahtá hábmet joavkkuid. Duogázii sáhtá bidjat musihka čuodjat, dalle buohkat ožžot lihkadit friija musihka čuojadettiin ja ain go musihkka boatkan, jodiheaddji addá rávvagiid. Mánat ohppet earuhit olgeš ja gurot beali, rumašosiid ja ivnniid.

Jus don leat, de mun lean

Sáhtá ollašuhttit vaikko rieggás nu, ahte vuosttamuš mánná gasku ja dadjá ovdamearkka dihte “Mun lean boazu” ja báhcá báikásis boazun. Čuovvovaš (sáhtá ovdánit rieggás vuoruid mielde dahje juo friija ortnegis) mánná bohcco lusa ja dadjá ovdamearkka dihte “Jus don leat boazu, de mun lean boazobeana”. Ná ovdánit dassá go buohkat leat seamma “govas”. Gova sáhtá burgit nu, ahte vuosttamušžan gasku mannan oážžu vuolgit vuosttasin eret, dalle nubbi mannan ja nu ain ovddasguvlui dassá go buohkat leat fas rieggás. Oktasaš “govvii” sáhtá ovdamearkka dihte bidjat jiena ala, dalle juohkehaš sáhtá luoitit muhtin jiena. Gova sáhtá maiddá “rávkat eallit” ja geahččat, mii dáhpuhuvvá. Dan duhkoraddamis hárjehallojuvvo improviserendáidduid ja ovtas bargama.

Speajal bárralagaid

Bárat čuožžuba vuostálágaid. Sohppojuvvo goabbá lea A ja goabbá B Ráfálaš musihka čuojadettiin A álgá lihkadit hiidis lihkastagain, man B ádestallá speajalgovvan. Lea dehálaš lihkadit doarvái hihtásit vai speajalgovva bissu fárus lihkastagain. Ulbmilin leat seamma áigásaš lihkastagat. Heivvolaš sajis molsojuvvo nu ahte B stivre lihkastagaid ja A lea speajalgovva. Dat lea oalle ráfáidahtti hárjehus, mii gáibida guldaleami ja konsentrerema. Heive bures vaikko muossánnahárjehussan.

Man beare duhkoraddamis sáhtá ráhkadit “sápmelaš veršuvnna”, go geavaha vehá miellagovahusa.

Čáli: Heli Huovinen, teähterolggosbuktima bagadalli
Davvisámegillii heivehan: Maiju Saijets